

ผนวก ข

ตัวอย่างบทถอดเทปเรื่องเล่าอัตชีวประวัติแบบคำต่อคำ (Verbatim)

นายสมศักดิ์ (นามสมมติ)

ตอนเด็กเนี่ย..ผมอาศัยอยู่กับลุง ลุงเป็นกำนันอยู่ที่ตำบลศาลาธรรมสพน์ เขตตลิ่งชัน ส่วนแม่อยู่แถววัดสุวรรณ พ่อเสียชีวิตประมาณ 5 ขวบ ป่วยเป็นโรคมะเร็งคอ จำความไม่ค่อยได้.. จำได้แต่ว่าเขาเอาศพพ่อบอกจากบ้าน อยู่กับลุงเรื่อยมา เรียนหนังสืออยู่วัดปทุมวาส หลังจากจบประถมไปเรียนต่อ โรงเรียนราชวินิตศึกษา ตอนเรียนไปอาศัยอยู่วัด เรียนจนถึง ม.3 ลุงก็ให้ออกมา ...เหมือนกับว่าลุงเขาวางอนาคตให้ผมเป็นกำนัน ก็ให้ทำหน้าที่สารวัตรกำนัน ก็อยู่กับลุงเรื่อยมา อาศัยที่ว่าผมเข้ากับพี่น้องได้ทุกคน อาจจะเป็นที่เมตตาของพี่ป้าน้าอา เพราะเราเป็นลูกกำพร้า..เขาจะมองว่ายังงั้น เพราะพ่อเป็นลูกคนเล็กของตระกูล ผมทำงานเป็นสารวัตรกำนัน ซึ่งมี 2 คน อีกคนหนึ่งเขาไม่รู้หนังสือ ผมทำงานแทน แจ้งเกิด แจ้งตาย...อะไรต่อมิอะไร บางครั้งก็ทำหน้าที่เลขานุการประชุมสภาตำบล ตอนนั้นยังเด็ก ๆ อยู่เลย..ปลัดเขาก็บอกว่า "ศักดิ์ ๆ มาเป็นเลขา" ก็มีหน้าที่จัดการประชุม ...ในลักษณะที่ว่าไม่ค่อยรู้เรื่องเท่าไรหรอก แต่อาจจะเป็นเพราะว่าในยุคนั้นไม่มีใครรู้เรื่องมากกว่าเรา

อยู่ ๆ มา ตอนนั้นอายุประมาณ 15 ปี เกิด "ขัดใจ" กับลุง ลุงเขาว่าอะไรไม่รู้..ผมเป็นคนที่ว่าเชื่อมั่นในตนเอง มันลักษณะที่ว่า...ไม่ใช่คนดีอ่ะนะ...เขาเรียกว่ามีทิฐิ ก็ออกจากบ้านลุงกลับมาอยู่กับแม่ มาเลี้ยงเปิดอะไรต่อมิอะไรยังเจีย... อยู่สัก ปีสองปี ตอนนั้นอายุประมาณ 16-17 ปีเพื่อนเขามาชวนให้กลับไปเรียน ...มานั่งนึก ๆ ดูก็น่าจะดีนะ เรามองเห็นว่าคนไม่เรียนหนังสือต้องทำนา ต้องเลี้ยงเปิด ..ถ้าเราไปเรียนก็อาจจะได้เป็นข้าราชการ อะไรต่อมิอะไร ก็เลยกลับไปเรียน พอไปเรียนก็ต้องกลับอยู่วัด ไปอาศัยวัดอยู่ ย่านเทเวศร์ กรุงเทพฯ เพราะไปกลับไม่ทัน พอจบ ม.6 ก็ไปเข้าทหารเรือ ที่ไปเข้าทหารเรือนี้ก็ไปแบบเพื่อนพาไป ไม่มีเส้นมีสาย ไปตามดวงแท้ ๆ เลย...เลือกจะเข้าอะไรละ..เขาก็มีทหารเหล่าแพทย์...และก็มีอะไรละ.. เราเอาเหล่าแพทย์ดีกว่ามั้ง สบายดี..อะไรต่ออะไรนะ ไม่ชอบรบ ถ้าชอบรบก็ต้องเข้าเหล่านาวิกโยธิน ปรากฏว่าเข้าได้ เรียนอยู่ที่กรมแพทย์ทหารเรือ พอจบแล้วก็ทำงานเป็นพยาบาลจำทหารเรือ อยู่เวรวันวัน วัน กลับมาบ้าน ชีวิตก็จะอยู่กับยังงี้มาเรื่อย จนกระทั่งอายุ 21 ปี แต่งงาน พอแต่งงานก็มีภาระมากขึ้น ก็เลยคิดจะมีอาชีพเสริม จึงตั้งร้านขายยาที่ทำนาวัดสุวรรณ และพอช่วงนั้นไม่มี

โรงพยาบาล ไม่มีสถานีนามัย เราก็เลยเป็นหมอโดยปริยาย เป็นหมอทหาร ก็ช่วยเหลือคนมาก็ไม่ได้คิดอะไร ไม่ใช่ว่าชุดรีดเขา พออยู่ได้ พอเลี้ยงตัวได้ ไม่ได้สร้างความร่ำรวยให้เลย มีคนเขาเปิดแล้วเขารวย ผมเฉย ๆ มีคนเขาพูดว่าที่เนีย..ยาถูกกว่าเพื่อนนะ บางทีที่บ้านเขาจะบ่นว่าทำแล้วไม่เห็นได้อะไร ทำไปทำไม....ผมบอกว่า มันเป็นความสุขของผมที่ได้ช่วยเหลือคน เราเป็นคนที่ไม่เอาเปรียบใคร แต่ถ้าเสียเปรียบไม่เป็นไร เรายอมได้ เราทนได้ แบบว่าผมเนียชอบความจริงและเปิดเผย แต่ว่าผู้หญิง (หมายถึงภรรยาพี่สมศักดิ์) เนีย...เขาไม่อยากจะให้ผมพูดอะไร อย่างเขาบอกว่าทำไมต้องไปพูดด้วย แม้กระทั่งลูกไม่มีงาน ผมก็บอกว่า “เฮ้..ตอนนี้อ้าวะแย ลูกตกงานใครมีงานให้ทำบ้าง ฝากให้เขาทำงานหน่อยนะ” บางคนเขาจะไม่พูด เหมือนรักษาภาพพจน์ แต่ผมไม่ เหตุผลผมก็คือว่า ใครมีงานเขาจะได้ช่วย...

พนา (นามสมมติ)

ตอนเด็กอยู่กับครอบครัว เข้าโรงเรียนวัดสุวรรณาราม ป.1 ถึง ป.6 และเข้าเรียนชั้น ม.1 ที่โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชน์ ศาลายา พอจบ ม.1 พ่อแนะนำให้เข้าเรียนจำทวารเรือ 3 ปี ภูธรชน อายุ 16 ปี ชีวิตหักเห เป็นคนพิการ ตอนแรกคิดอยากตาย แต่พ่อแม่ให้กำลังใจ ดีและจดทะเบียนคนพิการปี 40 เข้าสมาคมคนพิการ มาทำงานกับอาจารย์ทวี ประวัติไม่มีอะไรมาก ที่บ้านก็ทำสวน มีพี่น้อง 5 คน ผมคนสุดท้อง พี่สาวคนโตไม่ได้แต่งงาน อยู่กับพ่อแม่และช่วยพ่อ แม่ทำสวน พี่ชายคนรองแต่งงาน แยกครอบครัว ทำงานเป็นข้าราชการครู อยู่จังหวัดปราจีนบุรีมาเยี่ยมนาน ๆ ครั้ง พี่ชายถัดมาแต่งงานมีครอบครัวอยู่ใกล้ ๆ กัน ทำอาชีพค้าขายเครื่องยนต์เก่า (เชียงกง) ตอนนี้ไปญี่ปุ่น พี่ชายถัดมาแต่งงานแยกครอบครัว รับราชการทหารเรือ อยู่กรมอุทการเรือ ทุกวันนี้พี่สาวคนโตจะเป็นบุคคลหลัก ในการดูแลพ่อแม่และผม...อยู่ในบ้านเดียวกัน 4 คน เหลือผมนี้แหละครับที่พ่อเป็นห่วง พี่น้องรักใคร่กันดี พี่ชายสามคนแต่งงานแยกครอบครัว แต่ก็มาถามไถ่ ฟังพากัน เวลาพ่อเดือดร้อน เรื่องเงิน เรื่องทองก็จะไปหาเขา เขาก็จะช่วย

ตอนเกิดอุบัติเหตุ ปี 30 (ปี พ.ศ. 2530) เป็นนักเรียนทหารเรืออยู่ปี 3 ที่นั่นผมไม่ทราบ ว่าตัวเองเมาหรือเปล่า? แต่กินเหล้าขับมอเตอร์ไซด์ไปชนท้ายสิบล้อ ขับคนเดียว...ไม่แน่ใจว่าเมาหรือเปล่า? ตอนนั้นเป็นนักเรียนอยู่ หนีเที่ยว(มาถึงตรงนี้ ผมถามย้ำเนื่องจากมีความขัดแย้งกันของข้อมูล...รู้มาบ้างกับประวัติของพนาก่อนหน้านี้ว่าเกิดอุบัติเหตุหลังจากที่ลาออกจากโรงเรียนจำทวารเรือ มาเป็นลูกจ้างอยู่ร้านเชียงกง ย่านเยาวราช ทำให้พนาอีกอึกและเล่าต่อว่า) ใช่ ๆ ใช่ ๆ ช่วงนั้นออกจากทหารเรือแล้ว มีปัญหาในโรงเรียนพี่ ๆ กวน คอยจ้องจับผิดผมคนเดียว

น้อง ๆ เพียบเลยจ้องจับผิดผมคนเดียว เขาเรียก "ซ่อมอัด" ก็เลยหนีออกเลย ให้พ่อมาลาออกทีหลัง มาทำงานที่ร้านเชียงกงกับพี่ชาย ตอนแรก ๆ ที่ผมหนีออกจากโรงเรียนพ่อยังไม่รู้ครับ ผมหนีออกเป็นเดือน ๆ พ่อมารู้ทีหลัง เรียนได้ 3 ปี ขึ้นปีที่ 4 ผมลาออกเลย มีเรื่องกัน เรียนด้านดนตรี เล่นสกีไวโอลิน และก็เป่าปรีทอน จบแล้วจะได้เป็นเจ้าทหารเรือคอยเล่นดนตรีเวลารับเสด็จฯ ก็เสียใจมากที่เรียนไม่จบ ตอนนั้นอาจารย์เข้าไม่ทราบ ผมไม่ได้ไปฟ้อง พี่ ๆ ชูไว้ด้วยว่า ถ้าไปฟ้องอาจารย์จะเจอหนักกว่านี้ เพราะหน้าตาของผมไม่ถูกโฉลก เขาหมั่นไส้ เพราะผมอยู่กับครูตาบอด 2 ช้าง เป็นนาวาเอก เขาเรียกผมไปดูแลเขา เขาเป็นครู ก็นอนนอนอยู่กับเขา ที่นั่นตอนเช้า ๆ ผมตื่นสาย ผมนอนห้องแอร์ ร้อนพี่หมั่นไส้ เขาเลยแกล้งเลยที่นี่ หกหวีดเป่าผมไม่ได้ยิน ผมนอนห้องแอร์ ปีแรก ๆ ก็ดี ปี 1 ปี 2 นอนอยู่กับเพื่อน ๆ พอปี 3 ไปอยู่กับครู ไปนอนห้องแอร์ เข้า ๆ ผมไม่ตื่นไปเข้าแถวรวมกับเขา ถูกเขม่น ผมโดนมาเรื่อย โดนซ่อมมาเรื่อย จนไม่อยากจะทน เพื่อนมีแต่ก็ช่วยอะไรไม่ได้ รุ่นพี่มีอำนาจครับ พอออกจากโรงเรียนเจ้าทหารเรือ ก็มาทำงานเกี่ยวกับเครื่องขายเครื่องเชียงกง กับพี่ชายคนที่ 3 ที่มีอาชีพขายเครื่องยนต์เก่าในตอนนั้น ตอนนั้นตั้งร้านเองอยู่สาย 5 แต่ตอนนั้นพี่ชายเป็นลูกจ้างเขา ตอนนั้นได้เงินเดือน สองพันแปด ไปล้างเครื่อง ชัดดู เช็ดเอาน้ำมันล้าง ทำงานได้เดือนเดียว รกก็ชน

พอได้รับอุบัติเหตุตอนนั้นรักษาอยู่โรงพยาบาลจุฬา ไม่มีสติ มาทำอะไรได้ตอนอยู่ที่บ้าน ตอนรักษาอยู่โรงพยาบาลจำความไม่ค่อยได้ พอรู้บ้างว่ามีใครมาเยี่ยม ผ่าสมอง 2 เที้ยวครับ สมองเลยเสื่อมใจอาจารย์ จำอะไรไม่ค่อยได้ (...หิววาระเบา ๆ กับผม) เพราะกะโหลกมันร้าว เลือดคั่งในสมอง เลยผ่าสมอง 2 เที้ยว นอนที่โรงพยาบาลเป็นปี (ผมถามย่าอีกทีว่า..นอนโรงพยาบาลเป็นปีเชียวหรือ? พนาเล่าต่อว่า...) อ้อ..ไม่แน่ใจเหมือนกัน...แต่รักษาเป็นปีกว่าจะเดินได้ คงไป ๆ มา ๆ มากกว่า จำความได้ตอนแรกอยู่ที่บ้าน นอนอยู่กับบ้านแล้วพอกับแม่ก็มาทำกายภาพบำบัดให้ พ่อเอาลูกประคบทำให้ นวดแขนนวดขา ...พ่อแม่ดูแลผมดีมากเลย และแม่ก็คอยทำกายภาพบำบัดเช้าเย็น เข้าเย็น งอแขนงอขาให้ และก็มาเริ่มหัดเดินนี้ก็พ่อทำราวให้เดิน เกาะราว อุ้มผมขึ้นคอไป จับผมเดินรอบราว วนอยู่อย่างงั้นแหละครับ ตอนนั้นอายุ 16 17 ปี ต้องหัดเดินใหม่ อาบน้ำพ่อก็อุ้ม ขึ้นคอไป ..ลำบากพ่อแม่มากเลย ชีวิตคนพิการครับ.....ตอนนั้นผมก็ห้อยอยากจะตายอย่างเดียว อยู่ไปพ่อแม่ก็ทรมานยิ่งเจีย เคยคิดทำร้ายตัวเองหลายเทียวเลย อาจารย์...เคยไปคบว่ามีดีจะเอาเม็ดแทงตัวเอง แต่พี่สาวเห็นจึงห้ามเอาไว้ได้ เคยเอาไฟช็อต ดึงสายปลั๊กขาด แล้วเอาจี้กับปลั๊กไฟ...ดูต๊ึด...แต่ไม่เป็นไร มันก็สลัดออก ที่นี้พอแหย่มันก็สลัดออกอีก....ก็เลยกลัว ไม่เลยไม่เอาเลย (...พนาและผมหัวเราะพร้อม ๆ กัน และพนาเล่าต่อว่า...) มันเจ็บด้วยครับ ตอนนั้นผมอยากตายครับ ไม่มีใครมาเห็นแต่ไม่เอาเอง มันเจ็บครับ 2 เที้ยว ดูดแล้ว

สลัดออก ...มาคิดอีกทีพ่อแม่สอนว่า "เราต้องสู้ เกิดมาแล้วต้องสู้ อย่ายอมแพ้ชีวิต อย่าไปยอมตาย ตายแล้วไม่คุ้มกัน ตายแล้วพ่อแม่ พี่น้องจะเสียใจขนาดไหน อุตส่าห์รักขามาแล้วหมดเงินไปเป็นแสน" ก็เลยเข้า...สู้ก็สู้ ผมก็เลยบอกว่า "ผมจะสู้พ่อ" พ่อบอกว่า "ก็ดีลูก เกิดมาเป็นลูกผู้ชาย ต้องสู้ ...สัตว์มันยังรักลูก หวงลูกเลย แล้วเราเป็นคน..ไม่รักตนเองเลยหรือ" ก็เลยสู้ ก็เข้าสมาคมคนพิการ พอดีเซามาจดทะเบียนคนพิการปี 40 (ปี พ.ศ. 2540) ก็หลายปีกว่าจะปรับตัวได้ตั้งแต่พิการ ปี 30 ตอนคิดได้ว่าจะ "สู้" ตอนปี 35 ตอนนั้นก็เริ่มเตาะแตะ เตาะแตะเดินได้แล้ว ผมก็เลยเริ่มปลูกชมพู่ มาเหมาเหมา คิดว่าอนาคตต้องมีอะไร "ทำกิน" เพาะต้น ปลูก รดน้ำเองจนมือด้านหมดเลยครับ แต่ก็ทำอะไรไม่ถนัด ตกน้ำตกท่าเรือยครับ เผลอท้องร้อง ขึ้นไม่ได้ ก็ต้องสู้...จนเดี๋ยวนี้ออกลูกออกเต้าแล้วชมพู่ ปลูก 2 ครั้งครับ ปลูกปี 35 ที่หนึ่ง พอปี 38 น้ำท่วมตายเรียบหมดเลย 100 กว่าต้น..ตอนนั้นทำอะไรไม่ถูกเหมือนกัน ...เข้า...สู้ใหม่อีกทีเหว ก็เลยเพาะใหม่ ปลูกใหม่ จริง ๆ แล้วพ่อพูดให้ "สู้" ตั้งแต่พิการแล้ว แต่ตอนนั้นมันทำใจไม่ได้ อาศัยพ่อแม่ พี่ ๆ น้อง ๆ ให้กำลังใจมาตลอด "แล้วเรามองคนอื่นแล้ว เขาแย่กว่าเรา เราต้องสู้ เรายอมแพ้สมน้ำหน้าตัวเองหรือยัง" ...พ่อสอน ก็เลยต้องสู้

ผมเคยมีแฟนตอนเป็นนักเรียนทหารเรือ แฟนอยู่กรุงเทพฯ พอเราพิการปั๊บ เขาก็มาเยี่ยมที่บ้าน แต่ผมปรับตัวเองไม่ได้ ไม่กล้าออกไปคุยกับเขา มากัน 4 คนเพื่อนเขาด้วย นั่งคุยกันหน้าบ้าน แต่ผมไม่กล้าออกไปคุยด้วย เขาดีกว่า ไม่คู่ควร เขาเป็นคนสวย ผมเคยไปตามที่กทม. มีคนบอกว่า แต่งงานไปแล้ว...